



n

Tematiskā darba grupa "KULTŪRA, DABAS UN KULTŪRAS MANTOJUMS, SPĒCĪGAS KOPIENAS"
 Vidzemes plānošanas reģiona Attīstības programmas 2021.-2027. izstrādes ietvaros
KOPSAVILKUMS
19.02.2021.

Rīcības virziens 1) Kultūras un dabas mantojuma ilgtspējīga izmantošana un pārvaldība

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Gudra, ilgtspējīga resursu pārvaldība	Pieejami finanšu instrumenti	Jēgpilni saglabāta autentiska kultūrvēsturiskā ainava (tai skaitā apdzīvotās vietās)	Izglītota un iesaistīta sabiedrība dabas un kultūras vērtību attīstīšanā	Kultūras un dabas mantojuma izmantošana tūrismā
	Reģionāla līmeņa pārvaldības instruments objektu pārvaldībai un izmantošanai (apzināt un pārvaldīt resursus)	Ir atrasts veids, kā atjaunot un saglabāt kultūras mantojumu neatkarīgi no tā, kam tas pieder (privātais vai publiskais)	Kvalitatīvas, koptas ainavas (gan dabiska, gan kultūras ainava)	Privātpersonas iedrošinātas eksponēt kultūras mantojumu, kas ir to īpašumā un māk to novērtēt	Reģionāls tūrisma maršruta tīkls (kultūras ceļi) ar kopēju mārketingu, finansējuma piesaisti. Digitāla platforma (pašvaldību un privātā sektora sadarbība)
	Finansiāli pašpietiekami objekti (gudra resursu pārvaldība), kas nav atkarīgi tikai no nacionālā finansējuma	Finanšu instrumenti pieejami privātajiem uzņēmējiem infrastruktūras modernizēšanai kultūras pieminekļos	Ienesīga un sabalansēta/pārdomāta dabas un kultūras mantojuma saglabāšana un iekļaušana tūrismā	Augušanas sabiedrības zināšanas un prasmes par savas vietas mantojumu	Apzināti un iesaistīti tūrisma piedāvājumā mākslinieki, amatnieki, tradīcijas
	Novērstas pretrunas starp dabas un kultūras vērtību izmantošanu un saglabāšanu	Finanšu instrumenti, kas palīdz pašvaldībām piesaistīt finansējumu infrastruktūras modernizēšanai kultūras pieminekļos	Apzināti Vidzemes padomju mantojuma objekti - piemēri, padomi, ko ar šo objektu darīt (konservācija)	Patriotisks vērtību novērtējums	Pārņemta ārvalstu pieredze kultūrvēsturiskā mantojuma novērtēšanā, izmantošanā tūrismā
			Pētīt, mēģināt atgriezt seno košumu ainavā (vēsturiskā ainava)		Estētiski mārkētēts dabas un kultūras mantojums (bet autentisks, ne izplauti mauriņi)
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>	Pašvaldības	Apsaimniekotāji, uzņēmēji - īpašnieki	Vietējie iedzīvotāji (celsies vides kvalitāte)	Vietējie iedzīvotāji	Vietējie iedzīvotāji (darba vietas)
	Apsaimniekotāji, uzņēmēji - īpašnieki	Pašvaldības	Uzņēmēji - iespējas jaunai uzņēmējdarbībai	Pašvaldības	Pašvaldības

	Reģions	Vietējie iedzīvotāji, kam būs nodrošināta iespēja strādāt uz vietas	Viesi (t.sk. tūristi)	Izglītības iestādes (pilnvērtīgāka programma)	Uzņēmēji - iespējas jaunai uzņēmējdarbībai
		Amatnieki	Stiprinātas kopienas un NVO		Amatnieki
		NVO	Pašvaldības		Viesi (t.sk. tūristi)
		Viesi (t.sk. tūristi)			Reģions
Izmaiņas <i>Kam jāizmainās, lai notiktu vēlamais?</i>	Sabiedrība aktīvi iesaistās visu līmeņu politikas plānošanas procesā attiecībā uz dabas un kultūras mantojumu	Sabiedrība aktīvi iesaistās visu līmeņu politikas plānošanas procesā attiecībā uz dabas un kultūras mantojumu	Sabiedrība aktīvi iesaistās visu līmeņu politikas plānošanas procesā attiecībā uz dabas un kultūras mantojumu	Sabiedrība aktīvi iesaistās visu līmeņu politikas plānošanas procesā attiecībā uz dabas un kultūras mantojumu	Skaidrs sadarbības modelis mantojuma izmantošanai tūrismā reģionālā līmenī (platforma)
	Sabiedrība aktīvi iesaistās uzraudzības procesā	Sabiedrība aktīvi iesaistās uzraudzības procesā	Sabiedrība aktīvi iesaistās uzraudzības procesā	Sabiedrība aktīvi iesaistās uzraudzības procesā	Sabiedrība aktīvi iesaistās uzraudzības procesā
	Kultūras un dabas mantojuma pārvaldības saskaņošana reģionālā līmenī	Kultūras un dabas mantojuma pārvaldības saskaņošana reģionālā līmenī	Pašvaldību apbūves noteikumi sasaistīti ar ilgtspējīgu kultūras un dabas mantojuma izmantošanu	Skaidrs sadarbības modelis sabiedrības iesaistei apsaimniekošanā (platforma)	Kopīga izpratne reģionā par mantojuma integrēšanu tūrisma
	Skaidrs sadarbības modelis sabiedrības iesaistei apsaimniekošanā (platforma)	Finansējums pieejams privātajiem savā īpašumā esošā mantojuma apsaimniekošanai		Vietējā sabiedrība var novērtēt, ka ir kopts mantojums (bez naudas iesaistes)	Mainījies fokuss labumu ieguvējiem - ieguvēji vietējie uzņēmumi, amatnieki
		Skaidri noteikumi valsts un reģionālā līmenī, kā šis finansējums var tikt piesaistīts atkarībā no mantojuma veida			
Rīcības <i>Kas jādara, lai sāktos pārmaiņas?</i>		Reģions varētu pavērtēt, cik liela ietekme būtu izmaiņām nekustamā īpašuma nodokļos, ja īpašnieki ir veicis ieguldījumus ainavas un mantojuma saglabāšanā	Reģionāls ainavu plāns, kas atvieglotu finansējuma piesaisti	Izstrādāts plāns izglītības satura izmaiņai	Turpināt apkopot jaunās idejas
		Ieinteresētība un atbalsts uzņēmējiem un kultūras mantojuma apsaimniekotājiem (mazā, vietējā uzņēmējdarbība). Redzama valsts interese šo vērtību saglabāšanā	Vadlīnijas ainavu apsaimniekošanai un attīstībai	Iesaistīt un apmācīt gidus ekskursiju veidošanā priekš vietējiem iedzīvotājiem, lai veicinātu sapratni par vietējo mantojumu	Covid ietekmē radušās idejas turpina dzīvot
			Sadarbība ar vadošajām NVO (piem, Dabas Fonds), lai iesaistītos viņu projektos	Vietējo kopienu svētki/tradīcijas saistībā ar dabas un kultūras mantojuma apzināšanu (varbūt saistīt ar kapusvētkiem)	Slēpņošanas/foto orientēšanās izmantošana sabiedrības iesaistīšanā

				Atgādināt cilvēkiem priecāties par vienkāršo un vērtīgo	
				ViA iesaiste izglītības programmu izveidē	
				Rosināt bakalaura un maģistra darbu izstrādi par Vidzemes kultūrvēsturiskajām vērtībām	
				Sadarbība ar Mākslas akadēmiju un Kultūras akadēmiju Vidzemes mantojuma popularizēšanā	
Rādītāji <i>Kas to apliecinās?</i>				Cilvēki turpina iepazīt un apmeklēt vietējos dabas un kultūras mantojuma objektus	

Rīcības virziens 2) Sadarbība kultūras un dabas mantojuma potenciāla attīstīšanā un jaunu vērtību radīšanā

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Lēnais tūrisms attīstīts, kā virziens un iekļauties starptautiskos tīklos.	Kvalitatīvs un pamanāms kultūras un dabas tūrisma piedāvājums, kas integrēts vietējos galamērķos. Sadarbība starp novadiem un reģioniem	Vidzeme atpazīstams kultūras un dabas tūrisma galamērķis Baltijā un LV prioritārajos tūrisma eksporta tirgos	Vidzemes reģiona pārļu (dabas vērtības, ainavas) identificēšana, izcelšana ainavu saglabāšana	Vidzemes reģiona fonds - ar mērķi atbalstīt kultūras un dabas mantojuma objektu attīstību, jaunu uzņēmēju atbalstu.
	Dabas biroji!	Inventarizācijas plāns par resursiem un teritorijām	Sadarbība ar kaimiņu reģioniem.	Vidzemes raksturīgās mozaīkveida ainavu saglabāšana	Industriālā mantojuma apsaimniekotāju tīkls - klasteris.
	Dabas mājas - iespēja pārcelt savu darba vietu, būt pašizolācijā. Vidzemes dabas resursi - labs magnēts.	Katrai muižai savs saimnieks. Izceltas unikālās vērtības.	Tūrisma maršruti / Starptautiskie tīklojumi, kas savieno dabas un kultūras mantojuma piesaistes vietas.		
	Darījumu tūrisma nestandarta risinājums.	Vidzemes muižas izmantotas radošajām industrijām, pieejamas sabiedrībai. Muižu tīkls	Industriālais mantojums integrēts kopējā Vidzemes tūrisma tīklā.		
	Vidzemes reģions ar labi attīstītu bērnu un jauniešu vasaras nometņu piedāvājumu, kur iekļauts izglītības aspekts par dabu un kultūru, sinerģiju	Nemateriālais mantojums. Tradicionālās prasmes un arodi. Saglabāta un nodrošināta pēctecība amatniecības tradīcijām, kulinārajam mantojumam			
	Dabas vērtību saglabāšana un apsaimniekošana - viedās stratēģijas.				
	Antropogēnās slodzes samazināšana dabas teritorijās.				
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>	Uzņēmēji. Rodas jauni pakalpojuma sniedzēji.	Vietējās pašvaldības	Uzņēmēji. Rodas jauni pakalpojuma sniedzēji.		
	Pašvaldības	Uzņēmēji. Rodas jauni pakalpojuma sniedzēji.	Pašvaldības		
	Kopienas iedzīvotāji - paaugstinās dzīves kvalitāte vietējiem iedzīvotājiem	Kopienas iedzīvotāji - paaugstinās dzīves kvalitāte vietējiem iedzīvotājiem	Kopienas iedzīvotāji - paaugstinās dzīves kvalitāte vietējiem iedzīvotājiem		
	Tūristi - pieaugs vides pievilcība	tūristi	Tūristi - pieaugs vides pievilcība		
	legūst dažādas nišas patērētāju grupas tsk. seniori	legūs valsts kopumā. Tīks palielināts ikp tūrisma.	legūst dažādas nišas patērētāju grupas tsk. seniori		

Izmaiņas <i>Kam jāizmainās, lai notiktu vēlamais?</i>	Vides apziņas attīstīšana	Tradicionālās prasmes attīstās caur kultūras tūrisma pieprasījumu		Vietu autentiskums izcelts un spodrināts.	
		Kultūrproduktu veidošana, tūristu iesaiste vietējo tradīciju izbaudīšanā. Kopienas iesaiste - piedāvājuma veidošanā. Piemēram, piens no govīm - sviesta veidošana			
		Tautas amatiermāksla attīstījies			
		Esam atraduši veidu, kā saglabāt mantojumu. tas nav degradēs un nav gājis postā.			
		Veicināta izpratne par vietējām vērtībām.			
		Kopējā sabiedrības identitātes veicināšana			
Rīcības <i>Kas jā dara, lai sāktos pārmaiņas?</i>	Aktīvāk izmantot neizmantoto potenciālu. Latviskā dzīvesziņā! Bērzu sulas, sēņu mērces, zāļu tējas!	Jārada lielāka izpratne par ieguvumiem no kultūras pieminekļu aizsardzības statusa attiecībā uz finansējuma ieguvumi, autentiskumu un saikni ar mārketingu.	Tematisko maršrutu veidošana, papildināšana un integrēšana galamērķos	Sadarbība ar DAP, Kultūras mantojuma pārvaldi. Kopīga izpratnes veidošana	Tīklojumu veidošana. Atbalsts klasteru programmām.
	Pasākumi caur kuriem tiek spēcināta latviskā dzīvesziņa.	Sadarbība ar uzņēmējiem. Aktīva komunikācija. Skaidri definēti stratēģiskie mērķi	Izmantot VIA studentus un VIA resursus jaunu produktu radīšanā un pētniecībā, inovācijās.		Vieda pārvaldība.
	Izmantot VIA studentus un VIA resursus jaunu produktu radīšanā un pētniecībā, inovācijās.	Vietējās apkaimes iesaiste, brīvprātīgais darbs, lielāka iedzīvotāju iesaiste, līdzatbildības veidošana			Attīstības programmas stratēģiska sasaiste ar valsts plānošanas dokumentiem un rīcību virzieniem, tsks. pieejamo finansējumu.
Rādītāji <i>Kas to apliecinās?</i>	Jauni eksporta produkti radīti.	Kopienas iedzīvotāji ir lepni par savu vietu, identitāti. Iekļauj dzīves ikdienā nemateriālā kultūras mantojuma - tradīcijas, prasmes.	Jauni eksporta produkti radīti.		

		Kopienu iedzīvotāji dižojas ar savu izcelsmi un vietu - kļūst par vietas vēstnešiem. Labs mārketingis tūrismā			
		Jauni infrastruktūras objekti			
		Uzņēmēju skaits pieaudzis			
		Kopienas stiprinātas.			
		Pieaudzis iedzīvotāju skaits. Darba vietu skaita pieaugums			

Rīcības virziens 3) Sabiedrības līdzdalība, sadarbības saites

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Atrasti saskarsmes punkti starp cilvēkiem, kopienām, kas veicina vietas attīstību	Neatkarīgi no tā, kur cilvēks dzīvo, kopienai ir pieejams atbalsts, mērķtiecīga virzība, kapacitātes stiprināšana	Kopienās, organizācijās ir skaidri līderi, kuri aktivizē un virza individuus, kopienas aktivitātes	Tiek ņemta vērā katras vietas unikalitāte, vajadzības, lielāka elastība, nespiež visus vienā rāmī (novadu reforma kā risks)	Ir vieda pabīdīšana no augšas (pārvalde), palīdzība, kas cilvēkus, vietējās grupas pabīda, piedāvājot arī "burkānu" (finansējums un citas iespējas)
	Cilvēki paši vēlas būt informēti		līderi ir zinoši, dažāda vecuma un pieredzes, ir pēctecība	Rasta iespēja sakārtot esošo infrastruktūru, rasta vide, kur dzīvot, kopiena uz tā fona tālāk attīstās	
	saglabāti efektīvie informēšanas kanāli (pašvaldības informatīvos izdevumus neatceļ)	pašvaldība un organizācijas ir atvērtas sadarbībai			
	Ir mazināta sarežģītība - informatīvi, procesuāli dažādām sadarbībām	Kopienai ir vieta, kur satikties un nevis darba laika ietvaros, bet 24/7 pēc vajadzības (izmanto kultūras namus, skolas u.c.)			
	izglītība, kultūra, tūrisms, dažādās jomās	Administratīvi, finansiāli - ir kapacitāte			
	Teritorijas, attīstītas vienmērīgi, mazākie ciemati arī pieraujas līdz izaugsmei. Finansiāli - iespēju robežās izlīdzinātas iespējas (ceļi u.c.)				
	Iebildums - visu nevar vienmērīgi attīstīt, bet vajag tieši rast katras vietas unikalitāti un to attīstīt, atrast vietas potenciālu				
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>	Ikviens iedzīvotājs iegūst - viņam ir iespēja iesaistīties uz vietas, viņš tiek uzklauts viņam svarīgos jautājumos un spēj panākt izmaiņas	vietējie iedzīvotāji, intereses tiek ievērotas	Jaunieši - nākamie līderi		vietējie iedzīvotāji, intereses tiek ievērotas

	pašvaldība iegūst - atgriežas jauni cilvēki	vietējais līmenis (pašvaldība) uzzina par vajadzībām	Pašvaldība var sniegt un gūt atgriezenisko saiti, veicināt uzticību abās pusēs, ka viedoklim un rīcībai ir nozīme un jēga		kopiena kā organizācija
	lēmumu pieņēmējiem vieglāk pieņemt lēmumus, mērķētākus. Novadīt informāciju no augšas uz leju, no apakšas uz augšu	kopiena kā organizācija			
Izmaiņas <i>Kam jāizmainās, lai notiktu vēlamais?</i>	Notiek aktīva atgriezeniskās saites sniegšana, lai cilvēki jūt jēgu, tas palīdzēs cilvēkiem mainīt attieksmi un veicinās interesi iesaistīties un sadarboties;	Attīstīti viedie ciemi, tam līdzīgi attīstās vairums jomu	Ir identificēti līderi vietējā kopienā, gan pozitīvi, gan nē, notiek sadarbība ar šiem līderiem, lai aktivizētu pārējo sabiedrību, kopienu;		Notiek vajadzību kartēšana (pašvaldība), ideju kartēšana, ir skaidrs, ko cilvēki domā un grib, lai uzlabotu savu dzīves vidi.
	Pieejams atbalsts projektu sagatavošanai, ieviešanai, vai atviegloti nosacījumi atskaitīšanās procesā, ieviešot projektus u.c.	Pašvaldības aktīvi informē par pieejamiem instrumentiem, un tos arī izstrādā	Pārvalde palīdz saskatīt līderiem, ka jebkura lieta attiecas uz viņu, manu vietu;		Sadarbojas vairākas grupas, visas puses iesaistās
		Cilvēki piedalās ar savu stāstu, dalās ar citiem, tā aktivizējot, iedrošinot			Jaunā paaudze ir iesaistīta, skolu jaunieši iesaistīti problēmu apzināšanā, nākamie līderi, ieinteresētie
					Pārvalde ir atvērtāka - iesaista, piedāvā, iziet ārā no rāmjiem, lai saprastu vietējo cilvēku, pašvaldībām individuāli vajadzētu padomāt savus veidus, kā aktivizēt vietējās organizācijas (finansējums u.c.),
					Pašvaldība paskatītās uz sabiedrību savādāk, identificē, ieklausās tieši

					neaktīvākajā sabiedrības daļā un pavelk to ārā
					lebilde: jau šobrīd tas notiek, ir dažādi projektu konkursi, var iesaistīties
					Sabiedrības locekļi paši fiziski dara, iesaistās aktivitātēs, un zina visus šķēršļus, ar ko saskaras pārvalde
					Attīstīti finanšu instrumenti tieši nelielām programmām, lai ir iespēja attīstīt mazās iniciatīvas, pašlaik vairāk ir lieliem projektiem;
Rīcības <i>Kas jādara, lai sāktos pārmaiņas?</i>		Izstrādāti skaidri spēles nosacījumi jeb ceļvedis, kā ikvienam iesaistīties kopienā, kā kopiena var iesaistīties pārvaldības procesos.	Līderu programma - identificēt, sniegt atbalstu, radīt apstākļus		Pašvaldības (regulāri) veic vajadzību kartēšanu, ideju kartēšanu, lai noskaidrotu ko cilvēki domā un grib, lai uzlabotu savu dzīves vidi.
		Kopienai darbam pieejams atbalsts (gan finanšu, gan konsultatīvs, gan atvieglojumi (atskaitīšanās).			Atvērtākas pārvaldes risinājumi - iesaistīt iedzīvotājus, kopienas, aktivizēt vietējās organizācijas (finansējums u.c.)
					Attīstīt finanšu instrumentus tieši nelielām programmām, lai ir iespēja īstenot mazās iniciatīvas
Rādītāji <i>Kas to apliecinās?</i>					

Rīcības virziens 4) Piederības sajūta un identitāte, kopienu kapacitāte

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Ir apzināta kopienu identitāte (dažādos griezumos) un ir izceltas katras vietas atšķirības (t.sk. kultūras)	Vieta, kur iedzīvotājam satiekies ar citu iedzīvotāju	Iedzīvotājiem ir cieša saikne ar pašvaldību	Novadu centri uztur un atbalsta kopienu iniciatīvas	Kopienu sadarbība starp pilsētām un laukiem (nojaucam robežas)
	Vidzemes kopienas ir ar apzinātu unikalitāti un ar mērķtiecīgu attīstību	Kaimiņš kaimiņu pieskata	Vietējiem ir vieta, kur sanākt kopā ar vietvaru	Ir panākta vienlīdzība starp novadu centru un attālo teritoriju iedzīvotājiem (piederība)	Kopienas savā starpā sadarbojas arī novadu ietvaros
	Katra novada iedzīvotājs asociē sevi ar šo novadu	Durvis var neslēgt ciet mājās	Iedzīvotāji ir aktīvi iesaistīti procesos	Novadu centri pievērš uzmanību attālo teritoriju kopienu atbalstam	Kopienas ir pašpietiekamas un sevi apzinās, vada, attīsta
	Lokālpatriotisms (tas spēj noturēt cilvēkus, vietas, norises)		Iedzīvotājs ir līdzatbildīgs par pārmaiņām un attīstību	patriotisma sajūta (mazo pagastu iesaiste)	vietējās kopienās ir spēcīgi līderi!
	Cilvēki ir Vidzemnieciskāki / apzinās piederību reģionam		Izveidot aktīva iedzīvotāju iesaistes instrumentu kopa		Kopienu stiprināšana caur vietējās pārtikas pieejamību. Īsās pārtikas piegādes ķēdes
	Cilvēkam jālepojas ar savu identitāti un piederību vietai				
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>	Iedzīvotāji un kopienas ar savām aktivitātēm iesaiste tos iedzīvotājus, kuri ir izgājuši no reģiona	Iedzīvotāji viens otru "pavelk" līdz dažādās aktivitātēs	Vietējais iedzīvotājs kļūst ietekmīgāks	kopienas proaktīvi iestājas par attīstību un pārmaiņām, sadarbību	vietējās kopienas ir sasaistītas ar pārvaldības mehānismiem
		veidojas uzticība starp iedzīvotājiem	Iedzīvotājs ir līdzatbildīgs par pārmaiņām un attīstību		
		attīstās sadarbība starp kaimiņiem (palīdzības sniegšana)	Iedzīvotājs kļūst laimīgāks un apmierinātāks ar pašvaldības darbu		
		Iedzīvotājs jūtas droši! t.sk. bērni var ārā spēlēties droši (Mārupes piemērs)	vietējās kopienas pārtaptu par iedzīvotāju valdēm (pārstāv intereses)		
		investori būs ieguvēji no drošas vides un uzticības	uzņēmēji un investori redz potenciālu ieguldīties, jo		

			pretī ir aktīva kopiena, no kā veidot darbspēku		
			pašvaldība iegūs labu slavu par savu darbu		
			iedzīvotājs nes līdzīgu naudu (iedzīvotājs, skolēns), tāpēc pašvaldība iegūst no jauniem iedzīvotājiem		
			var attīstīt jaunas skolas, iestādes..		
Izmaiņas <i>Kam jāizmainās, lai notiktu vēlamais?</i>	pašvaldību darbiniekiem vajadzētu saprast, kādas ir viņu funkcijas, t.sk. attiecībā uz kopienu identitātes veidošanos.	pašvaldība organizē pagalmu pasākumus vai kopienu pasākumus, lai tie viens otru satiek, iepazīst, sāk uzticēties	mazināt iedzīvotāju bailes no plānošanas, politikas, no pārvaldes, no publiskām diskusijām u.c.	atbalsts kopienām finansējuma piesaistes projektu sagatavošanā	mazināt konkurences apstākļus starp iedzīvotājiem, pašvaldībām, institūcijām, kopienām u.c.
	veicināt vietējo iedzīvotāju vietas izzināšanu (kultūrvēsture u.c.)	popularizēt labos piemērus, lai iedrošinātu citus	popularizēt labos piemērus, lai iedrošinātu citus	valsts vienotas sistēmas kopienai atbalstam?	starp-novadu un starp-kopienai sadraudzības pasākumi
		Fiziska drošība: pašvaldība ir uzstādījusi laternas, sakārtoti celiņi, sakārtojusi vidi, žogi pagalmiem (bērniem) u.c.	Saprotama informācija no pašvaldības (īsi skaidrojumi)	risinājums: pašvaldības drīkst atbalstīt kopienas un to attīstību, uzturēšanu. Lai šo mainītu, nepieciešams to virzīt vismaz vienam deputātam	lai divi pagasti, kopienas vai tml. vairāk sadarbojas un uzticas, jāpiesaista kāda trešā puse (?)
			Atgriezeniskās saites sniegšana iedzīvotājam par rezultātiem	NVO, ja izmanto pašvaldības resursus (telpas), pašiem ir jāsedz uzturēšanas izdevumi. Tāpēc maziem NVO tas ir apgrūtinājums (pašvaldību likums 5.pants), un daudzas izvēlas nestrādāt vairs.	piemērs: amatnieki pērk kopīgi izejvielas, jo tā ir lētāk, jo ir iepazīnušies viens ar otru.
			ja dzīves apstākļi ir labāki, tad kļūst mazāk aizdomīgi	pieejamo un brīvo telpu izmantošanas efektīvizēšana	
			politiskie lēmumi tiek iznesti cauri NVO un paskaidroti	biedrību uzraudzības mehānismu pārskatīšana? Saimnieciskās aktivitātes.	
			VALMIERAS PIEMĒRS: lai veicinātu plašu mērķa grupu		

			iesaisti, tiek veidotas kopienas un tās lūdz pašvaldību iesaistīt lēmumos - juridiski jānoformē, lai nav atkāpšanās ceļa neērtos jautājumos		
Rīcības <i>Kas jādara, lai sāktos pārmaiņas?</i>	kultūras organizatoru ciešāka un regulārāka sadarbība ar VPR.	pašvaldībām jāsaprot, kādi resursi ir nepieciešami, kādi rīki, lai sistemātiski tas tiek sakopots	pašvaldībām jārod mehānismi, kā sazināties ar iedzīvotāju cilvēcīgā valodā un saprotami	apstiprināt jēdzīgu pašvaldību likumu, to saprast	VRG ar VPR izveido stabilu sadarbību ar regulāru saziņu
					veicinām interesi sadarboties (abpusējs labums)
					VPR veicina biežāku satikšanos ar nozares iesaistītajiem - stiprina kopienas
Rādītāji <i>Kas to apliecinās?</i>					

Rīcības virziens 5) Iesaistoša kultūrvide, kultūras vērtību saglabāšana un attīstība

Ietekme 2027 <i>Realitāte, ko vēlamies pieredzēt 2027.gadā</i>	Aktīva, motivēta vietējā kopiena un iedzīvotāji, savstarpēja sadarbība	Daudzveidīgs un pieejams kultūrpiedāvājums	Vietas identitāte	Atbilstošs finansējums un tā pieejamība
	Kā atgriezt mājās/novados aizbraukušos (aktīvi, izglītoti) - mājokļi, atalgojums, iespējas	Brīvā laika pavadīšanas iespējas dažādām vecuma grupām (plašs kultūrpiedāvājums)	Latviskā mantojuma saglabāšana (tradīciju darbnīcas utjpr.)	Finansējums - profesionāļiem, kultūrvēsturiskajam mantojumam
	Aktīvas vietējās kopienas/ NVO/brīvprātīgie	Kultūrpakalpojumu piedāvājums dažādām grupām	Laikmetīgas kultūrvietas (laikam un sab. vēlmēm atbilstošas)	Saglabāt īpašās vietas = vēsturisko kultūrvietu/ ēku uzturēšana
	Mūžizglītība, domubiedru tikšanās (piemēram, senioriem)	Attīstība - jaunrade	Vietējās novadpētniecības attīstīšana = lepnums par vietu (savu pagastu), vietas piederības izjūta	
	Cieša sadarbība kultūras iestāžu un vietējo kopienu starpā. Visi strādā vienam mērķim. Strādā ar "stiprajām" pusēm. Kas uz ko strādā?	Pieejamība (cilvēkiem ar kustību traucējumiem, emocionālā pieejamība utml.)		
Iesaistītie <i>Kam un kā tas palīdzēs?</i>	Vietējā kopiena	Dažādas vecuma grupas = visi iedzīvotāji	Nācija	Vidzemnieks
	Pašvaldība		Stipras mazās kopienas	Kultūras nozares profesionāļi
	Reģions		Reemigranti (reģionāli, no ārvalstīm)	Kultūras institūcijas
				Nacionālais Kultūras centrs
Izmaiņas <i>Kam jāizmainās, lai notiktu vēlamais?</i>	Aktīvi iesaistās pašvaldības	Notiek komunikācija un sadarbība starp interešu grupām, speciālistiem = iegūst visa sabiedrība; starppašvaldību komunikācija	Ir sadarbība uz vietām; dažādos līmeņos	Fondu finansējuma mērķtiecīgāka apgūšana
	Ir iespējams ietekmēt politikas dokumentus, iegūt finansējumu	Izmaiņas finansējumā, izmaiņas "kadros" - speciālistos	Ir palīdzība/ atbalsts no "ārpusēs"	Aktīvu iedzīvotāju daudzums = vairāk finansējuma
	Aktīvi iesaistās iedzīvotāji/ NVO; palielināt vietējo kopienu uzticēšanos "procesiem"	Atbalstīta amatiermākslas kustība	Ģimenes, skolas kopj lokālpatriotisma sajūtu, tas turpinās nācijā	"Lielu lietu" īstenošana, nesasmalcinot sīkumos = prioritizēšana

				Turpinātība un ilgtspēja projektos un procesos
Rīcības <i>Kas jādara, lai sāktos pārmaiņas?</i>				
Rādītāji <i>Kas to apliecina?</i>				